

Штрајкови и светска економска криза

Нема солидарности међу радницима и грађанима

Смањење зарада, пензија, радних места, средстава за здравство и школство - главни поводи за протест у државама широм света

Више од пет година глобална економска, финансијска и политичка криза капитализма хара светом. Као „дух“ пуштен из боце, она остаје ван контроле оних који су је створили, а још више оних који су њене жртве. Погађа све земље и регионе света, али највећу цену плаћају неразвијена друштва ниже класе и слојеви. У свету 10 одсто најбогатих присваја 28 одсто националног дохотка, а 10 одсто најсиромашнијих свега 2,6 одсто.

Спорови о узроцима кризе дубоко су интересно (класно

хиперпродукција производње, глобализована експлоатација у корист крупног капитала, четири и по деценије штампања светског новца без покрића) и погубне последице неолибералног концепта развоја. Похлепа је слаба реч да значи класни интерес за такво понашање власника финансијског и банкарског капитала. Она кривицу за стање баца на психолошки и лични ниво, а ослобађа одговорности главне актере. Мере против кризе намећу «пиромани», чиме се криза шири, а агонија и сиромаш-

се против смањења зарада, пензија, броја радних места, средстава за здравство, школство и социјалну заштиту. Ту су и посебни губици због „мера штеђења“ које се односе на конкретне групе (рудари, царинници, железничари, поморци, „нафташи“...). Они су „окидач“ масовних штрајкова и протеста.

Најчешћи штрајкачи и демонстранти су припадници нижих и средњих класа. Они су највише погођени крахом финансијског и банкарског система, мерама светских и домаћих елита у „решавању“ кризе. То су масовни губитници посла, станова, кућа, некретнина.

После дугог затишја кренуо је нови талас штрајкова у најразвијенијим земљама, али и оним на југу и периферији капитализма. Штрајкови и протести у САД нису били покренути јаким синдикатима, али су били масовни. Настао је и нови покрет („Окупирајмо Волстрит“), чији утицај се ширио. Али, није био довољно јак да доведе у питање смисао поретка. После 25 година штрајковало је хиљаде наставника државног сектора, за очување зарада и радних места. У Канади је 15.000 студената четири месеца штрајковало за једитиније школске. Норвешка је посебно била поприште штрајка нафташа, који су бранили повластице угрожене изменом пензионог система. Здравствени радници у Кенији су штрајковали због лоших услова рада, а влада је отпустила чак 25.000 штрајкача! У Аустралији синдикати су протествовали против одлуке премијера да дозволи

објојени. О узроцима, динамици, облицима испољавања и најважнијим последицама озбиљно се споре научници и политичари. Одговора нема ни на виду, што је последица интереса оних који је објашњавају и њоме управљају. Најчешће се наводе претерана јавна потрошња, нефлексибилно тржиште рада, похлепа банкара и капиталиста. Ретко се помињу системски узроци капитализма

тво радника и грађана шире се до неслушаних размера.

Најважнији поводи штрајкова су измене пензионог система, промене радног законодавства и смањење средстава из буџета за јавне службе. Изнад свега тога нашли су се државни дугови, пад производње, надница, животног стандарда, а изразито увећање богатства и профита власника капитала. Широм света протествовало

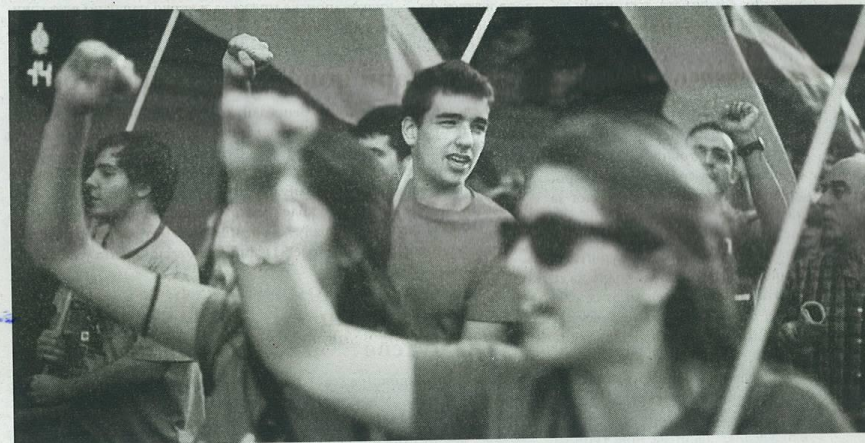
долазак страних радника. Повод за најскупљи штрајк у „Хјундаи“ (Ј.Кореја) биле су зараде и дужина смене рада. Трајао је три месеца и успешно је завршен. Најјефтинија радна снага, у Камбоџи, тражила је веће зараде и боље услове рада. Штрајковало је (без већег успеха) 5.000 радника 11 месеци!

У Западној Европи су иза штрајкача стајале веће синдикал-

мигрантима. Први пут су штрајковали банкарски службеници, против отпуштања и мањих зарада. Шпанију су потресали штрајкови рудара, запослених у јавним службама, протести незапослених, демонстрације грађана против закона о раду, мера штеђења, измена пензионог система, политике владе и сепаратистички протести. Опет су штрајковали рудари, којима је

рудник платине у власништву британске мултинационалне „Ломнин“, где је убијено 36 рудара.

Ефикасност протеста и штрајкова је различита. Најмање успеха имали су радници у деловима мултинационалних у неразвијеним земљама. На сасвим другој страни били су штрајкачи у авиокомпанијама. Штрајковали су за веће зараде, а успевали су добром

не централе, често несолидарне и различитог утицаја. Велика Британија је била скоро парализована због штрајка возача цистерни, за боље зараде и услове рада. У Немачкој је Синдикат Верди окупирао запослене у јавним службама који су штрајковали због ниских зарада. Штрајковали су и запослени у „Луфтханзеу“. Изборили су се за виша примања и мања отпуштања. У Италији је ЦИЛ, прораднички синдикат, штрајковао против реформе тржишта рада. Штрајковали су таксисти, али и радници „Фирата“. Због превласти службеничког синдиката ту су укинута права на штрајк и боловање, а легализована надексплоатација и потплатеност радника. Хиљаде Кинеза су протествовали против закона о

укидање субвенција значило губитак 25.000 радних места. За отцепљење Каталоније протествовало је милион грађана!

Средства против штрајкача су класична, али и нова. Прва је примена физичке силе, а друга су „мека-

Највећу цену плаћају неразвијена друштва ниже класе и слојеви.

на“, јавна осуда у медијима, манипулације и подвале против штрајкача у фабрикама и на трговима. На улицама велетграда свакодневно их снимају стотине камера, прате и нападају хиљаде полицајаца, уз помоћ сузавца и батина. Најсуровије се поступало према рударима у ЈАР-у

организацијом и стратешким местом у подели рада. Грчким, шпанским, италијанским и португалским радницима није помагала ни масовност, широка солидарност и учесталост генералних штрајкова. Против њих се нашло језгро регионалне и светске економске и политичке моћи, које их и даље држи у челичном загрљају „дужничког ропства“. Успех штрајкова и протеста не зависи само од синдиката, већ и шире радничке и грађанске солидарности. Што је криза шира, дубља и дуже траје то су и они облици отпора неефикаснији. Главни разлог је надмоћ глобализованог капитала, концентрација економске, политичке и војне моћи, пред којом су немоћни разједињени и сиромашни грађани.

Нада Г. Новаковић